

**GLÓWNY INSPEKTOR
OCHRONY ŚRODOWISKA**

DP/4130/12-05/146/2019/jse
(za zwrotnym potwierdzeniem odbioru)

Warszawa, 2019.04. 05

**Pani
Dorota Niedziela
Poseł na Sejm RP
Rynek 21
32-650 Kęty**

Dotyczy: pisma z dnia 18 marca 2019 r. (data wpływu: 22 marca 2019 r.)

Odpowiadając na pismo Pani Poseł z dnia 18 marca 2019 r. w sprawie procedury postępowania przez organy Inspekcji Ochrony Środowiska w przypadku stwierdzenia istotnego zanieczyszczenia gleb, na przykładzie sytuacji w Oświęcimiu, uprzejmie informuję co następuje.

Zadania i kompetencje organów Inspekcji Ochrony Środowiska określone zostały w ustawie z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2018 r. poz. 1471 z późn. zm.). Zgodnie z art. 2 ust. 1 ww. ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska, do zadań Inspekcji Ochrony Środowiska należy m.in. kontrola podmiotów korzystających ze środowiska w rozumieniu ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2018 r. poz. 799 i 1356), zwanej dalej „ustawą Poś”, jak też prowadzenie państwowego monitoringu środowiska.

W przypadku gdy wojewódzki inspektor ochrony środowiska (dalej: WIOŚ) w ramach prowadzonych czynności kontrolnych stwierdzi zanieczyszczenie gruntu, potwierdzone wynikami badań i oględzin, występuje do właściwego regionalnego dyrektora ochrony środowiska (dalej: RDOŚ) przekazując mu informacje o poczynionych ustaleniach do wykorzystania w toku postępowania w sprawie wydania decyzji określającej warunki i terminy prowadzenia działań naprawczych. Po zakończeniu działań oraz przedstawieniu i zatwierdzeniu przez RDOŚ raportu z podjętych działań naprawczych, mających na celu przywrócenie środowiska gruntowego do stanu właściwego, WIOŚ może podjąć działania kontrolne mające na celu sprawdzenie ich wykonania.

Jednocześnie informuję, że w przypadku, gdy szkoda w środowisku wystąpiła w następstwie poważnej awarii (w rozumieniu art. 3 pkt. 23 ustawy Poś), na podstawie art. 247 ust. 1 ustawy Poś, WIOŚ może w drodze decyzji:

- 1) zarządzić przeprowadzenie właściwych badań dotyczących przyczyn, przebiegu i skutków awarii,
- 2) wydać zakazy lub ograniczenia w korzystaniu ze środowiska.

Ponadto pragnę wskazać że zgodnie z art. 101d ustawy Poś, dokonywanie identyfikacji potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi, sporządzanie ich wykazu oraz przekazywanie przedmiotowego wykazu i jego aktualizacji do RDOŚ, należy do zadań starosty.

Jeśli chodzi o zadania prowadzone przez organy Inspekcji Ochrony Środowiska w ramach państwowego monitoringu środowiska (dalej: PMS), wyjaśniam, że od 1995 r. prowadzony jest program „Monitoring chemizmu gleb ornych w Polsce”. Badania monitoringowe prowadzone są w 216 punktach zlokalizowanych na glebach ornych całego kraju w 5-letnich cyklach badawczych. Pobór prób, analizy (ok. 40 parametrów fizykochemicznych, w tym metali ciężkich i WWA) i opracowanie raportu wykonywane jest na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska przez wyłonionego w przetargu wykonawcę. Dotychczas był to Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy, posiadający akredytowane laboratorium badawcze specjalizujące się w badaniach gleb.

Przy czym zgodnie z §9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi (Dz. U. z 2016 r. poz. 1395), do oceny oraz badań i obserwacji stanu gleby i ziemi dokonywanych w ramach państwowego monitoringu środowiska nie stosuje się przepisów ust. 1, co powoduje, że pobór gleb wykonywany na potrzeby PMS jest prowadzony zgodnie z metodyką wykorzystywaną od 1995 r., nie zaś metodyką opisaną w z §9 ust. 1 przedmiotowego rozporządzenia. Pozwoliło to na zachowanie ciągłości serii pomiarowych, tym bardziej, że art. 23 ust. 14 ww. ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska stanowi, że badania monitoringowe prowadzi się w sposób cykliczny, stosując ujednolicone metody zbierania, gromadzenia i przetwarzania danych. Próbkę glebową pobierane są zgodnie z następującą metodyką - wyznaczony za pomocą GPS punkt stanowi centralny punkt kwadratu o powierzchni 100 m², z którego pobiera się za pomocą stalowej sondy glebowej, z głębokości 0-20 cm, 20 równomiernie rozmieszczonych próbek indywidualnych. Przed pobraniem próbki usuwa się resztki roślinne z powierzchni gleby. Metoda ta różni się od metodyki poboru prób określonej w §9 ust. 1 ww. rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi.

Każdy cykl badawczy zakończony jest przygotowaniem raportu zawierającego analizę i ocenę uzyskanych wyników. Ocena wykonywana jest wg dwóch kryteriów:

1. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi.
2. Klasyfikacji IUNG Kryteria oceny i system klasyfikacji - (Kabata-Pendias A., i in. 1995). Podstawy oceny chemicznego zanieczyszczenia gleb. Metale ciężkie, siarka i WWA.

Jednocześnie przygotowany jest portal internetowy zawierający lokalizację punktów pomiarowych, zakres badań, metodyki pomiarowe oraz ocenę uzyskanych wyników. Raport oraz portal po każdym cyklu badawczym są zamieszczane na stronie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska pod adresem: <http://www.gios.gov.pl/pl/stan-srodowiska/monitoring-jakosci-gleby-i-ziemi>.

Równocześnie wyniki monitoringu chemizmu gleb ornych wykorzystywane są przez wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska do opracowywania Raportów o stanie środowiska w województwie, które są publikowane na ich stronach internetowych.

Jednocześnie informuję, że oceny jakości gleb, wykonane w oparciu o wyżej wymienione kryteria, w punkcie 347 Oświęcim od 1995 r. wskazują na zanieczyszczenie gleb wielopierścieniowymi węglowodorami aromatycznymi (WWA). Zanieczyszczenie to na przestrzeni lat ma charakter rosnący. W związku z tym, że na terenie objętym badaniami, zanieczyszczenie gleb WWA stwierdzane jest od 1995 r. zanieczyszczenie to, zgodnie z art. 3 ust. 5a ww. ustawy Prawo ochrony środowiska, uznaje się za zanieczyszczenie historyczne (które zaistniało przez przed dniem 30 kwietnia 2007 r.).

Na spotkaniu zorganizowanym w Oświęcimiu w dniu 4 marca 2019 r., w którym uczestniczyła Pani Poseł, Zastępca Małopolskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska przedstawił prezentację opartą na raporcie Instytutu Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w korelacji z ocenami

jakości powietrza w województwie małopolskim, z której wynikało, iż problem zanieczyszczenia gleb WWA występuje nie tylko w Oświęcimiu oraz, że istnieje uzasadnione domniemanie wpływu dużej emisji WWA w efekcie spalania paliw stałych, na rosnące zanieczyszczenie tymi substancjami gleb.

Należy wyjaśnić, że wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne są produktem ubocznym reakcji zachodzących podczas procesów niepełnego spalania materii organicznej. Ich głównym źródłem, poza energetyką zawodową oraz przemysłem, jest tzw. niska emisja (zanieczyszczenia pochodzące z transportu oraz z domowych pieców i lokalnych kotłowni, gdzie spalanie paliwa, głównie węgla oraz drewna, odbywa się w nieefektywny sposób).

W związku z powyższym, jednym z głównych narzędzi mających na celu ograniczenie występowania WWA w powietrzu, a co za tym idzie również w glebach, są programy ochrony powietrza, które określają szereg działań przyczyniających się do ograniczenia niskiej emisji. W myśl przepisów ustawy Poś, kontrolę nad realizacją zadań określonych w programach ochrony powietrza sprawuje Inspekcja Ochrony Środowiska.

W 2018 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili 257 kontroli podmiotów i organów odpowiedzialnych za realizację zadań określonych w programach ochrony powietrza i planach działań krótkoterminowych tj. wójtów, prezydentów miast, burmistrzów, starostów oraz podmiotów korzystających ze środowiska. W przypadku 150 kontroli stwierdzono nieprawidłowości, w związku z którymi nałożono 14 kar pieniężnych, wydano 138 zaleceń pokontrolnych oraz skierowano 12 wystąpień do właściwych organów.

Należy również wskazać, że przedstawiciele Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska aktywnie uczestniczyli w pracach nad zmianą ustawy - Prawo ochrony środowiska, których celem jest przyspieszenie procesu wyeliminowania zagrożeń związanych z występowaniem ponadnormatywnych stężeń niektórych zanieczyszczeń powietrza na większości obszaru Polski (dotyczy przede wszystkim przekroczeń poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM 10 i PM 2,5, dwutlenku azotu oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu, który należy do grupy WWA). Projekt ustawy o zmianie ustawy - Prawo ochrony środowiska, znajduje się w wykazie Rządowego Centrum Legislacyjnego pod numerem UC 148.

Z wyrazami szacunku
W zastępstwie Głównego Inspektora
Ochrony Środowiska
Marek Surmacz
Marek Surmacz
p.o. Z-cy Głównego Inspektora Ochrony Środowiska